

HANDBOEK
Dogmatiek

Het merg der christelijke godgeleerdheid

DEEL 2

Johannes à Marck

Handboek Dogmatiek

Handboek Dogmatiek

Heruitgave van

Het merg der christelijke godgeleerdheid

Johannes à Marck

DEEL 2

GEBR. KOSTER - BARNEVELD

Handboek Dogmatiek

Heruitgave van: *Het Merch der Christene Got-geleertheit*, behelsende te gelijk eene korte leeringe der waarheeden, en wederlegginge der dwaalingen, Johannes à Marck (1656-1731). À Marck heeft *Het Merch* overgenomen uit zijn Latijnse werk *Compendium Theologiae Christianae didactico-elencticum*.

dr. J.A. Bunt – digitalisering / overzetting in huidige spelling
mw. R. Pieterman en dhr. A.A. Roukens – redactie

Ontwerp omslag: Design Log
Lay-out en dtp binnenwerk: Gewoon Geertje

© 2016, Uitgeverij Gebr. Koster, Barneveld
ISBN 978 90 5551 834 0
NUR 700

www.gebrkoster.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veele-
voudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of open-
baar gemaakt, in enige of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch,
mechanisch door fotokopieën, of op enig andere manier, zonder vooraf-
gaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

DEEL 2

HOOFDSTUK 19

De Persoon van Jezus Christus	23
19.1 De Persoon van Jezus Christus	23
19.2 De Naam 'Jezus' en de oorsprong daarvan	23
19.3 De volle kracht van de Naam 'Jezus' – Het misbruik van de Naam 'Jezus'	24
19.4 De betekenis en het algemene gebruik van de Naam 'Christus'	26
19.5 De krachtige toepassing van de Naam 'Christus' op onze Middelaar	28
De naam 'christen' – Het misbruik van de Naam 'Christus'	29
19.6 Andere Namen van de Middelaar	29
19.7 De Goddelijke natuur van Christus	32
19.8 De menselijke natuur van Christus	33
19.9 Haar volkomenheid	34
19.10 Haar hoedanigheden – Alle zondigheid is uitgesloten	35
19.11 Christus' mensheid is uit het wezen van de maagd Maria	36
19.12 Antwoord op de tegenwerpingen van anderen	37
19.13 Christus' menselijke generatie is in drieërlei opzicht 'natuurlijk'	39
19.14 Zij is 'bovennatuurlijk' geweest door de werking van de Heilige Geest	40
19.15 De tijd van Jezus' menswording	43
19.16 Het doel van Jezus' menswording	45
19.17 De vereniging van de twee naturen van Christus	46
19.18 De ketterij van Nestorius	48
19.19 De tegenovergestelde ketterij van Eutychus	49
19.20 Nadere verklaring van de manier van deze vereniging – Definitie van de vereniging van de twee naturen in Christus	50
19.21 Haar begin en eeuwige duur	52
19.22 Haar eerste gevolg: de mededeling van de genadegaven aan Christus' mensheid	52
De roomse opvatting	53
19.23 Haar tweede gevolg: de mededeling van de middelaarsverrichtingen aan de gehele Persoon	54
19.24 Haar derde gevolg: de mededeling van de Goddelijke en de menselijke eigenschappen aan de gehele Persoon	55

19.25	De lutheraanse opvatting over de mededeling van de Goddelijke eigenschappen aan Christus' mensheid	56
19.26	Antwoord op de lutheraanse tegenwerpingen	57
19.27	Haar vierde gevolg: de mededeling van broederlijke genegenheid en Goddelijke eer aan Christus	58

HOOFDSTUK 20

Het drieërlei ambt van Jezus Christus	60	
20.1	Nadere uiteenzetting van Christus' middelaarsambt	60
20.2	Dit ambt is drievoudig	60
20.3	De drie ambten mogen niet vermengd of gescheiden worden	61
20.4	De drie ambten worden gezamenlijk alleen in Jezus gevonden	61
20.5	De onderlinge orde van de drie ambten	62
<i>Christus als Profet</i>		
20.6	De namen van Christus' profetisch ambt	62
20.7	De macht en de wijsheid die voor dit profetisch ambt vereist zijn	64
20.8	Als profet heeft Christus de Wet, het Evangelie en de toekomstige dingen geleerd	65
20.9	De manier van Christus' prediking	66
20.10	De drieërlei bevestiging van Christus' prediking	67
20.11	De tijd, de verzwijging en de noodzakelijkheid van de wonderwerken	68
20.12	Het profetisch ambt komt Christus altijd en alleen in volle nadruk toe	69
<i>Christus als Priester</i>		
20.13	De namen van Christus' priesterlijk ambt	70
20.14	Verskillende opvattingen over de persoon van Melchizédek	71
	1. Sommige oude ketteren en leraren	71
	2. Andere oude en ook hedendaagse schrijvers, zelfs van de onzen	72
	3. Sommigen van de oudste Joden, de roomsen en de onzen	73
	4. Nog enkele anderen	74
20.15	Melchizédeks tweeërlei waardigheid	74
20.16	De bijzondere overeenkomst van Christus met Melchizédek	76
20.17	De waarheid en de heiligheid die tot dit priesterlijk ambt vereist zijn	76
	De dadelijke gehoorzaamheid van Christus in onze plaats	77
20.18	De eerste daad van Christus' priesterschap: Zijn opoffering	79
20.19	Het onderscheid tussen Christus' opoffering en alle schaduwen	80
20.20	De opoffering van Christus in haar begin, voortduur en voltooiing	82

	De voldoening vond niet alleen plaats in de drie uren van duisternis	82
	Christus' tijdelijke dood hoort ook bij Zijn voldoening	84
20.21	De noodzakelijkheid en de waarheid van Christus' voldoening voor ons	85
	1. De noodzakelijkheid van Christus' voldoening	85
	2. De waarheid van Christus' voldoening	86
20.22	Antwoord op de sociniaanse tegenwerpingen	88
20.23	De voldoening van Christus is alleen voor de uitverkoren mensen	91
	1. De duidelijke bepaling van de voldoening	91
	2. De onscheidbare samenvoeging van Christus' opoffering met Zijn voorbedding	92
	3. De bronader van Christus' opoffering	92
	4. De vruchten van Christus' opoffering	93
	5. Zeer vele en zware ongerijmdheden	93
20.24	Antwoord op de tegenwerpingen voor de algemene verzoening	94
20.25	De voldoening van Christus behoort tot alle uitverkorenen ...	98
20.26	... en tot al hun zonden	98
20.27	Er is een gelijkheid tussen Christus' offerande en de zonden	99
20.28	De zekerheid van de vruchten van Christus' opoffering	100
	1. De arminianen	100
	2. De roomsen	100
20.29	De tweede daad van Christus' priesterschap: Zijn voorbedding	101
20.30	Christus is altijd Priester geweest, en alleen onze ware Priester – Er is geen voorbedding van de heiligen	103
	<i>Christus als Koning</i>	
20.31	De namen van Christus' koninklijk ambt	105
20.32	De eigenschappen van Christus' Koninkrijk	106
	1. De waarheid van Christus' Koninkrijk	106
	2. De uitgebreidheid van Christus' Koninkrijk	106
	3. De geestelijkheid van Christus' Koninkrijk	107
	4. De eeuwigheid van Christus' Koninkrijk	108
20.33	De waardigheid, macht en wijsheid die tot dit koninklijk ambt vereist zijn	109
20.34	De twee belangrijkste daden van Christus' Koninkrijk	110
	1. Christus' regering	110
	2. Christus' bescherming	110
20.35	Christus is altijd Koning van Zijn kerk geweest	111
20.36	Christus is alleen Koning van Zijn kerk geweest – Christus had geen 'rijksgenoten' onder het Oude Testament	111
20.37	Antwoord op de tegenwerpingen	114

20.38	De macht van mensen onder het Oude Testament wat betreft de kennis van de gelovigen	117
-------	--	-----

HOOFDSTUK 21

De tweërlei staat van Jezus Christus 119

21.1	De twee staten van Christus	119
21.2	De waarheid daarvan in het algemeen	119
21.3	De manier van samenvoeging van de ene staat met de andere	120
21.4	Hoe deze beide staten tot Christus' beide naturen behoren	121

De staat van Christus' vernedering

21.5	De staat van Christus' vernedering – Definitie van Christus' vernedering	121
21.6	De eerste trap: Christus' nederige menswording	122
21.7	De tweede trap: Christus' ellendig leven – Deels in het verborgen voor ongeveer dertig jaar	123
21.8	Christus' ellendig leven – Deels in het openbaar tot in het vierde jaar	125
21.9	De derde trap: Christus' laatste lichamelijke lijden en kruisiging	127
	1. Zijn lijden was waarachtig en zeer zwaar	127
	2. Zijn lijden was noodzakelijk	127
	3. Zijn lijden was gewillig	128
	4. Zijn lijden leidt tot vrijmaking en heiligmaking	129
21.10	Verdere opmerkingen over Christus' kruisiging	129
21.11	De vierde trap: Christus' lichamelijke dood	131
21.12	De vijfde trap: Christus' begrafenis	132
	1. De noodzakelijkheid van Christus' begrafenis	132
	2. De geschiedenis van Christus' begrafenis	133
	3. De nuttigheid van Christus' begrafenis	134
21.13	De zesde trap: Christus' helse zielsangst	134
21.14	Christus' nederdaling ter helle	136
21.15	De verwerpelijke en de juiste verklaring daarvan	138
21.16	Het lijden van Christus behoort alleen tot Zijn mensheid	140

De staat van Christus' verhoging

21.17	De staat van Christus' verhoging – Definitie van Christus' verhoging	141
21.18	Christus' verhoging bestaat uit drie of vier trappen	141
21.19	De eerste trap: Christus' opstanding uit de doden	142
21.20	De noodzakelijkheid van Christus' opstanding – De weggaande bok op de grote verzoendag	143
21.21	De waarheid van Christus' opstanding	145
21.22	De aard van Christus' opstanding	146
21.23	De tijd van Christus' opstanding	148

21.24	De nuttigheid van Christus' opstanding	149
21.25	De tweede trap: Christus' hemelvaart	149
21.26	De noodzakelijkheid van Christus' hemelvaart	150
21.27	De waarheid van Christus' hemelvaart	151
21.28	Waarin Christus' hemelvaart eigenlijk bestaat	151
21.29	De manier en de omstandigheden van Christus' hemelvaart	153
21.30	De nuttigheid van Christus' hemelvaart	155
21.31	De derde trap: Christus' zitten ter rechterhand Gods	155
21.32	De noodzakelijkheid van Christus' zitten	156
21.33	De waarheid van Christus' zitten	156
21.34	Weerlegging van verkeerde verklaringen	156
21.35	Waarin Christus' zitten eigenlijk bestaat	159
21.36	Het begin en de duur van Christus' zitting	160
21.37	De nuttigheid van Christus' zitting	160
21.38	De vierde trap: Christus' oordeel	160

HOOFDSTUK 22

De plichten van het genadeverbond:

geloof en bekering

163

22.1	Welke voorwaarden het genadeverbond niet heeft – Definitie van de plichten van het genadeverbond	163
22.2	Welke voorwaarden het genadeverbond wel heeft	164
22.3	Er zijn twee hoofdplichten: geloof en bekering	165

Het geloof

22.4	De naam 'geloof'	166
22.5	De vierderlei soort geloof	166
22.6	De eerste soort: actief en passief wondergeloof	167
22.7	De tweede soort: historisch geloof	168
22.8	De derde soort: tijdgeloof	169
22.9	De vierde soort: zaligmakend geloof – Definitie van het geloof	169
22.10	Het geloof is een hebbelijkheid van de ziel	170
22.11	Het geloof is de uitverkorenen eigen	171
22.12	Aan kleine kinderen kan men geen geloof toeschrijven	173
22.13	Het geloof is een genadegave van God in ons	175
22.14	Het voorwerp van het geloof is Gods Woord	176
22.15	De uitdrukkingen 'God', 'Gode' en 'in God geloven'	178
22.16	De drie daden van het geloof – De eerste daad: kennis	179
22.17	Antwoord op de roomse tegenwerpingen	180
22.18	Het onvoorzichtige gevoelen van sommigen uit de onzen	182
22.19	De uitgestrektheid van deze kennis	183
22.20	De tweede daad van het geloof: toestemming	183
22.21	De liefde is geen wezenlijke daad van het geloof	185
22.22	De derde daad van het geloof: toe-eigening	187

22.23	De verschillende spreekwijzen van de onzen	190
22.24	De eigen kennis van het geloof in de gelovigen	191
22.25	De volharding van het geloof	193
22.26	De weldaden en de deugden die uit het geloof voortvloeien	195

De bekering

22.27	De naam 'bekering' – Definitie van de bekering	196
22.28	Wat de bekering met het geloof gemeen heeft	198
22.29	Het voorwerp van de bekering	199
22.30	De belangrijkste daden van de bekering	200
22.31	De leer van de roomsen hierover	200
22.32	De vruchten van de bekering	201

HOOFDSTUK 23

De eerste weldaad van het genadeverbond:

Gods krachtdadige roeping **203**

23.1	De weldaden van het genadeverbond – De roeping	203
23.2	De naam 'roeping'	203
23.3	Overeenkomst en onderscheid tussen uitwendige en inwendige roeping	205
23.4	Definitie van de inwendige roeping	205
23.5	De inwendige roeping is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	206
23.6	Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal	207
23.7	Zij moet geenszins tot alle mensen uitgestrekt worden	207
23.8	Zij vindt uiterlijk plaats door het Woord, dat alleen niet genoegzaam is tot zaligheid	209
23.9	De staat van de uitverkorenen vóór hun roeping	211
23.10	De staat waartoe de uitverkorenen door de roeping worden overgebracht	213
23.11	Gods bovennatuurlijke, krachtdadige en onwederstandelijke werking	214
23.12	Antwoord op verschillende tegenwerpingen	215
23.13	Nog enkele opmerkingen over Gods krachtdadige roeping	217

HOOFDSTUK 24

De tweede weldaad van het genadeverbond:

Gods genadige rechtvaardiging **218**

24.1	Het onderscheid tussen de rechtvaardiging en de heiligmaking	218
24.2	Verklaring van het woord 'rechtvaardigmaking'	219
24.3	De verschillende betekenissen van 'rechtvaardiging'	219
24.4	Definitie van de 'rechtvaardiging'	222
24.5	De rechtvaardiging is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	222

24.6	Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal	224
24.7	Het ware onderscheid tussen het Oude en Nieuwe Testament	225
	Eerste verkeerde spreekwijze	226
	Tweede verkeerde spreekwijze	227
	Derde verkeerde spreekwijze	229
	Vierde verkeerde spreekwijze	231
24.8	De staat van de uitverkorenen bij hun rechtvaardigmaking	234
24.9	Gods twee onderscheiden daden in de rechtvaardiging	235
24.10	Nadere verklaring van hun aard	236
24.11	De bewegende oorzaak van de rechtvaardigmaking	237
24.12	Uitvoerige toelichting hiervan	237
24.13	Antwoord op de algemene tegenwerpingen	240
24.14	De opvatting van de roomsen	243
24.15	Antwoord op de roomse tegenwerpingen	244
24.16	De opvatting van de socinianen	250
24.17	De opvatting van de wederdopers en de arminianen	251
24.18	De opvatting van de lutheranen	252
24.19	De verschillende bekendmaking van de rechtvaardigmaking aan de gelovigen	253
24.20	De daaruit voortvloeiende verzekerdheid van de rechtvaardigmaking	254
24.21	De onveranderlijkheid en de vruchten van de rechtvaardigmaking	256

HOOFDSTUK 25

De derde weldaad van het genadeverbond:

	de heiligmaking en de goede werken	258
25.1	De heiligmaking is onafscheidelijk van de rechtvaardigmaking	258
25.2	Het woord 'heiligmaking' en de betekenis daarvan	258
25.3	Definitie van de heiligmaking	259
25.4	De heiligmaking is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	260
25.5	Zij is eigen aan de uitverkorenen, en ze is alomvattend	260
25.6	De staat van de uitverkorenen in hun heiligmaking	262
25.7	Gods twee onderscheiden daden in de heiligmaking	263
25.8	God werkt de heiligmaking uitwendig en inwendig	263
25.9	Hij doet dit langs verschillende trappen	264
25.10	De onvolmaaktheid van de heiligmaking hier op aarde	264
25.11	De ware bedoeling van Paulus in Romeinen 7:14	265
25.12	Tegenwerpingen tegen de onvolmaaktheid van de heiligmaking	266
25.13	De redenen van deze onvolmaaktheid	268
25.14	De hebbelijke heiligheid van de gelovigen	269

25.15	De dadelijke heiligheid, die in de goede werken bestaat – Definitie van de goede werken	270
25.16	De goede werken zijn daden van geheiligde mensen	270
25.17	Het richtsnoer, de oorzaken en de doeleinden van de goede werken	272
	1. Het richtsnoer	272
	2. De oorzaak	272
	3. Het doeleinde	273
25.18	Gevolgtrekkingen uit de voorgaande beschrijving van de goede werken	274
25.19	De noodzakelijkheid van de goede werken	275
25.20	De beperking van deze noodzakelijkheid	276
25.21	Het doeleinde van de heiligmaking	276

HOOFDSTUK 26

Het gebed, het vasten, het waken, de aalmoezen en de geloften 277

Het gebed

26.1	De veelvuldige lof van het gebed	277
26.2	De namen voor het gebed – Definitie van het gebed	278
26.3	Het gebed is een godsdienstige daad van een geheiligd mens, die alleen de drie-enige God betreft	279
26.4	De aard van het gebed bestaat in verzoeken	281
26.5	De personen en de zaken waarom men moet bidden	281
26.6	De manier van het gebed	284
26.7	De gebaren van het gebed	285
26.8	De woorden waardoor het gebed wordt uitgedrukt – Formuliergebeden	286
26.9	De plaats van het gebed	288
26.10	De tijd van het gebed	290
26.11	Algemene opmerkingen over het volmaakte Gebed des Heeren	291
26.12	De verdeling van dit gebed	293
26.13	Wie in de aanhef onder ‘Vader’ verstaan wordt	293
26.14	In welke zin God genoemd wordt ‘onze Vader, Die in de hemelen is’	294
26.15	Verklaring van de eerste bede	295
26.16	Verklaring van de tweede bede	296
26.17	Verklaring van de derde bede	297
26.18	Verklaring van de vierde bede	298
26.19	Verklaring van de vijfde bede	300
26.20	Verklaring van de zesde bede	302
26.21	Het slot van het gebed	304
26.22	Enkele met het gebed verbonden werken	305

Het vasten

26.23	Het vasten – De naam en de zaak – Definitie van het vasten	305
26.24	Vasten bestaat in een onthouding, maar niet in een roomse onderscheiding van voedsel	306
26.25	Het beginsel van de onthouding in het vasten	309
26.26	De tijd van het vasten	310
26.27	Het gepaste en ongepaste doeleinde van het vasten	311

Het waken

26.28	De definitie en de betamelijkheid van het waken	312
-------	---	-----

De aalmoezen

26.29	De aalmoezen – De naam en de zaak – Definitie van de aalmoezen	313
26.30	De aalmoezen zijn een werk van christelijke liefde	313
26.31	Het voorwerp van onze aalmoezen	314
26.32	Aalmoezen moeten gedaan worden uit eigen bezittingen	315
26.33	De daad bestaat in schenken	317
26.34	Het juiste en het verkeerde doeleinde van de aalmoezen	317

De geloften

26.35	De naam ‘geloften’ – Definitie van de gelofte	319
26.36	De gepastheid van de geloften	319
26.37	Geloften moeten alleen aan God worden gedaan	320
26.38	Het voorwerp van de geloften	321
26.39	Andere geloften, waaronder die van Jefta, worden afgekeurd	322
26.40	Het doeleinde van de geloften	323

HOOFDSTUK 27

De vierde weldaad van het genadeverbond: Gods zekere bewaring 325

27.1	Bij de voorgaande weldaden komt ook de bewaring	325
27.2	Definitie van de bewaring	325
27.3	De bewaring is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	326
27.4	Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal	327
27.5	Gods twee onderscheiden daden in de bewaring	327
27.6	De volharding van de gelovigen als een vrucht van Gods bewaring	328
27.7	Antwoord op de tegenwerpingen	330
27.8	Het doeleinde van de Goddelijke bewaring	332

HOOFDSTUK 28

De wedergeboorte, de aanneming, de verzoening en de verlossing 333

28.1	Enkele andere namen van de Goddelijke weldaden	333
<i>De wedergeboorte</i>		
28.2	De naam ‘wedergeboorte’ – Definitie van de wedergeboorte	333

28.3	De wedergeboorte is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	334
28.4	Zij behoort tot de uitverkorenen	335
28.5	Zij steunt alleen op Gods barmhartigheid in Christus	335
28.6	De aard van de wedergeboorte	336
<i>De aanneming</i>		
28.7	De naam ‘aanneming’ – Definitie van de aanneming	337
28.8	De aanneming is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	338
28.9	Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal	339
28.10	De staat van de uitverkorenen vóór de aanneming	340
28.11	De daad van Gods aanneming	340
<i>De verzoening</i>		
28.12	De naam ‘verzoening’ – Definitie van de verzoening	341
28.13	De verzoening is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	342
28.14	Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal	342
28.15	De staat van de de uitverkorenen vóór de verzoening	343
28.16	De aard van de verzoening	344
<i>De verlossing</i>		
28.17	De naam ‘verlossing’ – Definitie van de verlossing	345
28.18	De verlossing is Gods genadewerk in Zijn genadeverbond	346
28.19	Zij is eigen aan de uitverkorenen, alleen en allemaal	346
28.20	De staat van de uitverkorenen vóór de verlossing	347
28.21	De twee daden van de verlossing	348
28.22	Verklaring van de geestelijke vrijheid	348
HOOFDSTUK 29		
De zegels van het genadeverbond		
29.1	De naam ‘verbondszegels’ of ‘sacramenten’	350
29.2	Definitie van de verbondszegels	350
29.3	De verbondszegels in hun afzonderlijke delen	351
29.4	De verdeling van de verbondszegels onder het Oude en Nieuwe Testament	353
<i>Het Oude Testament</i>		
29.5	De buitengewone verbondszegels van het Oude Testament	354
29.6	De gewone verbondszegels van het Oude Testament zijn er met name twee	356
<i>De besnijdenis</i>		
29.7	De naam ‘besnijdenis’ – Definitie van de besnijdenis	356
29.8	De Goddelijke instelling van de besnijdenis Er is geen onderscheid tussen de besnijdenis vóór en na Mozes	356
29.9	Haar zichtbare teken: de voorhuid	357

29.10	Zij vond plaats door afsnijding van de voorhuid – Wie de besnijdenis moest uitvoeren, en met welk instrument	358
29.11	De personen die besneden werden	359
29.12	De redenen waarom ook Christus besneden is	361
29.13	De tijd van de besnijdenis: de achtste dag vanaf de geboorte	361
29.14	De bedreiging van de uitroeiing der ziel uit haar volken – Deze bedreiging slaat niet op kinderen	362
29.15	De betekende zaak van de besnijdenis	364
29.16	Het doeleinde van de besnijdenis	365
29.17	De besnijdenis is opgehouden onder het Nieuwe Testament	365
<i>Het pascha</i>		
29.18	De naam 'pascha'	367
29.19	De eerste instelling van het pascha	369
29.20	Het uiterlijke teken: een schaap of geit	369
29.21	De plechtigheden van het pascha	370
29.22	De personen die het pascha moesten waarnemen	372
29.23	De plaats van het pascha	373
29.24	De tijd van het pascha – De verandering van de tijd door de Joden	374
29.25	Het pascha was tegelijk een verbondszeegel en een offerande	376
29.26	De betekende zaak van het pascha	377
29.27	Het doel en de duur van het pascha	379
<i>Het Nieuwe Testament</i>		
29.28	De verbondszegels van het Nieuwe Testament zijn er ook maar twee	380
29.29	De voetwassing is geen verbondszeegel	381
29.30	De roomsen dromen over zeven sacramenten	382
29.31	Het vormsel	383
29.32	De biecht	384
29.33	Het laatste oliesel	386
29.34	De inwijding	387
29.35	Het huwelijk	389
29.36	Andere sacramentele tekenen van de roomsen	390

HOOFDSTUK 30

De christelijke Heilige Doop		393
30.1	De naam 'Doop'	393
30.2	Vier verschillende betekenissen van de Doop – Definitie van de Doop	394
30.3	De Goddelijke instelling van de Doop: niet in voorzeggingen en voorafbeeldingen	395
30.4	De eerste instelling: in de Doop van Johannes	396
30.5	De tweede instelling: in de Doop van de discipelen	399

30.6	De derde instelling: na Christus' opstanding vóór Zijn hemelvaart	400
30.7	Weerlegging van de dwaling van de socinianen	401
30.8	Het uiterlijke teken: water	402
30.9	De Doophandeling bestaat in afwassing	403
30.10	De Doop kan eenmaal of driemaal plaatsvinden	405
30.11	De Doopformule	405
30.12	De Doop moet alleen door de leraren worden bediend	407
30.13	Minder belangrijke vragen over de bedienaars van de Doop	409
30.14	Meer belangrijke vragen over de bedienaars van de Doop	410
30.15	Het oogmerk van de bedienaars in de Doop en in de andere sacramenten	412
30.16	Het onderwerp van de Doop	413
30.17	De kinderen van de bondgenoten moeten ook worden gedoopt	414
30.18	Antwoord op de tegenwerpingen	415
30.19	Wie voor kinderen van bondgenoten gehouden moeten worden	417
30.20	Waarom ook Christus Zelf gedoopt is	419
30.21	De plaats van de Doop	419
30.22	De tijd van de Doop	420
30.23	In hoeverre de Doop noodzakelijk is	421
30.24	Weerlegging van de herdoop	424
30.25	Weerlegging van het roomse merkteken	426
30.26	Bijkomstige ceremoniën – De duiveluitbanning	428
30.27	De betekende zaak van de Doop	429
30.28	Het doel en de uitwerking van de Doop	430
30.29	De Doop heeft geen 'innerlijke kracht door het gedane werk'	430
30.30	Nog enkele andere vragen – De duur van de Doop	432

HOOFDSTUK 31

	Het Heilig Avondmaal des Heeren	434
31.1	De naam 'Avondmaal des Heeren'	434
31.2	Nog andere namen, en de naam 'offerande' en 'mis'	434
31.3	Figuurlijke en letterlijke betekenis van het woord 'Avondmaal' – Definitie van het Avondmaal	435
31.4	De eerste instelling van het Avondmaal	436
	1. De daden van Christus	436
	2. De woorden van Christus	436
31.5	Het eerste uiterlijke teken: brood	438
31.6	Het tweede uiterlijke teken: wijn	440
31.7	Deze twee tekenen mogen niet vermengd of gescheiden worden	441

31.8	Antwoord op de roomse tegenwerpingen – Vijf plechtigheden ten aanzien van brood en wijn	443
31.9	Vijf plechtigheden ten aanzien van brood en wijn	446
31.10	De breking van het brood	449
31.11	De bedienaars van het Avondmaal	450
31.12	De deelgenoten en hun plichten	451
31.13	De plaats van het Avondmaal	453
31.14	De tijd van het Avondmaal	453
31.15	De noodzakelijkheid van het Avondmaal	454
31.16	Hoe dikwijls het Avondmaal gehouden moet worden	455
31.17	De roomse plechtigheden van de mis	456
31.18	De betekende zaak van het Avondmaal	457
31.19	Hoe de betekende zaak met het teken verenigd is	458
31.20	Onze bewijzen wat dit betreft	459
31.21	Antwoord op de tegengeworpen Schriftplaatsen	461
31.22	Antwoord op de tegenwerpingen vanuit de kerkleraars	465
31.23	De krachteloosheid van de verdere redenen	466
31.24	De roomse aanbidding van de ouwel vervalt volledig	467
31.25	Het doel en de uitwerking van het Avondmaal	469
31.26	De roomsen maken er ten onrechte een zoenoffer van	469
31.27	Antwoord op de roomse tegenwerpingen	470
31.28	Vermeende uitwerkingen van het misoffer – De duur van het Avondmaal	472

HOOFDSTUK 32

	De ware kerk of gemeente van God	473
32.1	Bespreking van de kerk	473
32.2	De naam 'kerk' of 'gemeente'	473
32.3	De verschillende betekenissen	474
32.4	Wie voor ware leden van de kerk gehouden moeten worden	476
32.5	Definitie van de kerk	478
32.6	De kerk is een menigte van gevallen mensen ...	478
32.7	... die door verkiezing, roeping en verheerlijking van anderen worden onderscheiden	479
32.8	De onzichtbaarheid van de ware kerk	481
32.9	De kenmerken van de ware kerk	482
32.10	Twee kenmerken: zuiverheid van leer en heiligheid van leven	483
32.11	De kenmerken van de kerk die anderen noemen	484
32.12	Toepassing van de kenmerken van de ware kerk op ons en op de roomsen	486
32.13	Antwoord op de roomse tegenwerpingen tegen de waarheid van onze kerk	487

32.14	Geen broederlijke vereniging met het pausdom – De broederlijke vereniging met andere dwalenden	489
32.15	De uiterlijke eenheid van de kerk en haar bijeenkomsten	490
32.16	De onvolmaaktheid en feilbaarheid van de kerk	492
32.17	De rampen van de kerk	493
32.18	De vijanden waartegen de kerk te strijden heeft	494
32.19	In het bijzonder de antichrist, de roomse paus	495
	1. De naam ‘antichrist’	495
	2. De beschrijving van Paulus	495
	3. De beschrijving van Johannes	497
32.20	De gedachten van Hugo de Groot en de roomsen over de antichrist	498
32.21	De uiterlijke onzichtbaarheid van de kerk in sommige tijden	499
32.22	In die staat blijft de kerk toch nog over in de wereld	501
32.23	De herrijzing van de kerk in de wereld – De toekomstige algemene bekering van de Joden	502
32.24	Het lijkt dat ze niet zullen terugkeren tot de bezitting van hun oude land	505
32.25	Onze plichten met het oog op hun bekering	507
32.26	Het verdere geluk van de kerk in die tijd	507
32.27	Waarvoor men moet oppassen wat betreft het toekomstige geluk van de kerk	509
32.28	Geen duizendjarig rijk van Christus	510
32.29	Opvattingen over zes tekenen der tijden van het Oude Testament en zeven perioden van het Nieuwe Testament	511
32.30	Enkele opmerkingen tegen deze tijdverdelingen	513
32.31	De zeven brieven, zegelen en bazuinen	514
	1. De zeven brieven	514
	2. De zeven zegelen	517
	3. De zeven bazuinen	517

HOOFDSTUK 33

	Het verschillende kerkbestuur	519
33.1	De verschillende soorten kerkbestuur	519
	<i>Het bijzondere kerkbestuur</i>	
33.2	Het geestelijke kerkbestuur in het algemeen	519
33.3	Dit kerkbestuur moet niet bij een alleenheerser berusten	520
33.4	God heeft de alleenheerschappij Zelf nooit ingesteld	522
33.5	Het roomse gevoelen over Petrus als alleenheerser van de kerk	523
33.6	De roomsen brengen deze alleenheerschappij van Petrus over op hun paus	528
33.7	Onze rechtzinnige opmerkingen daartegen	529

33.8	Het bestuur van de kerk berust bij meerdere leden	531
33.9	De gewone en buitengewone kerkbestuurders van het Oude Testament	532
33.10	De buitengewone kerkbestuurders van het Nieuwe Testament	533
33.11	De gewone herders en leraars – De bisschoppen	534
33.12	De regerende ouderlingen en de diakenen – De roomse ambten	536
33.13	De noodzakelijkheid van de roeping	537
33.14	De verschillende wijze van roeping	539
33.15	De vereiste hoedanigheden in de geroepenen – Niet de ongehuwde staat	541
33.16	De bevestiging van de geroepen kerkbestuurders door handoplegging	544
33.17	Zij hebben geen macht over het lichamelijke	545
33.18	Zij hebben geen macht om consciëntieverplichtende wetten te maken	548
33.19	Men moet echter niet alle macht aan hen onttrekken	549
33.20	Eerste macht: tot lering	550
33.21	Tweede macht: tot kerkelijke tucht	551
33.22	Verklaring van de tuchtoefening	554
33.23	Derde macht: tot het maken van kerkelijke regels	556
33.24	Verdere opmerkingen over deze macht, die onafhankelijk is van de overheid	557
33.25	De mindere en meerdere kerkelijke macht	558
33.26	De hoogste macht is de synode – Het Concilie van Trente	559
33.27	De wijze waarop de opzieners hun werk behoren te verrichten – De plichten van de gemeente tegenover hen	561
	Mennonitische tegenwerpingen	563
	De roomse onmatigheid	564
	<i>Het algemene kerkbestuur: burgerlijk en huiselijk</i>	
33.28	Het burgerlijke kerkbestuur – De namen daarvan	565
33.29	De verschillende soorten van burgerlijk bestuur	565
33.30	De Goddelijke oorsprong van het burgerlijke bestuur – Christenen mogen bestuursfuncties vervullen	567
33.31	De macht van de overheden	570
33.32	De macht van de overheden in kerkelijke zaken	571
33.33	De macht van de overheid in burgerlijke zaken – De regering	573
33.34	De macht van de overheid in burgerlijke zaken – De bescherming	574
	1. Tegen misdadigers	574
	2. Tegen buitenlandse vijanden	576

33.35	De plichten van de onderdanen tegenover de overheden	578
33.36	Het huiselijke bestuur	579
33.37	De oorsprong van het huiselijke bestuur	580
33.38	Definitie van het huwelijk	580
33.39	Het huwelijk is tussen twee personen tegelijk – Hertrouw – Polygamie	580
33.40	De vereiste huwbaarheid en niet te nauwe verwantschap De godsdienstige achtergrond	582 584
33.41	De toestemming van de echtgenoten en de ouders tot het huwelijk De onscheidbaarheid van het huwelijk	585 586
33.42	Het drieërlei doeleinde van het huwelijk	587
33.43	De macht van het huiselijke bestuur	588

HOOFDSTUK 34

	De zalige verheerlijking van de mens	589
34.1	De staat der heerlijkheid	589
34.2	De verheerlijking – De namen en de betekenissen daarvan	589
34.3	De waarheid van de verheerlijking – Definitie van de verheerlijking	590
34.4	De verheerlijking in het algemeen	590
34.5	De tweeërlei tijd van de verheerlijking	591
34.6	Het voortbestaan en de werkzaamheid van de ziel na de dood	592
34.7	De ziel wordt direct na de dood verheerlijkt	593
34.8	De eerste dwaling van de roomsen over de voorburch der vaderen	595
34.9	De tweede dwaling van de roomsen over een hels vagevuur na dit leven	598
34.10	Antwoord op de roomse tegenwerpingen	599
34.11	Het verblijf van de verheerlijkte zielen in de hemel	601
34.12	De staat en de plaats van de verdoemde zielen	602
34.13	De waarheid van de opstanding der doden	603
34.14	De oorzaak van de opstanding	605
34.15	De opstanding zal zich tot alle doden uitstrekken	606
34.16	De opstanding zal plaatsvinden in dezelfde lichamen	609
34.17	De tijd en de plaats van de opstanding	611
34.18	Het laatste oordeel	613
34.19	De waarheid van het laatste oordeel	614
34.20	De Rechter met Zijn assessoren	615
34.21	De personen die geoordeeld zullen worden	616

34.22	De vijf daden van het gericht	616
	1. De dagvaarding	616
	2. De afscheiding van de vromen	616
	3. Het onderzoek van de zaken	617
	4. De uitspraak van het vonnis	618
	5. De uitvoering van het vonnis	619
34.23	De tijd en de plaats van het oordeel	619
34.24	De volmaakte heerlijkheid van de uitverkorenen	620
34.25	Deze heerlijkheid bestaat in de genieting van God	621
34.26	Volmaakte kennis, heiligheid, vreugde en heerlijkheid	621
34.27	Er lijken trappen in de heerlijkheid te zullen zijn	623
34.28	De plaats van deze heerlijkheid: de hemel	624
34.29	De tegenovergestelde rampzaligheid van de goddelozen	624
34.30	De laatste ondergang van de wereld	625
	 Preek van de verwachte vernieuwing der wereld	 627
	 Aanhangsel: De heiliging in Christus van de kinderen der gelovigen (een brief van Joh. à Marck over het Doopformulier)	 654
	 Tekstregister	 681
	Zaakregister	687

HOOFDSTUK 19

DE PERSOON VAN JEZUS CHRISTUS

19.1

De Persoon van Jezus Christus

Omdat een algemene beschouwing van de Middelaar een gelovige ziel die met ernst haar zaligheid zoekt, niet verzadigt en ook niet verzadigen kan, moeten wij ons verder en uitvoeriger bezighouden met de verhandeling van Zijn Persoon, gehele ambt en verschillende staten.

Om eerst een recht begrip van Zijn Persoon te hebben, zullen wij niet alleen spreken over Zijn namen, maar ook over Zijn tweeërlei natuur en hun onderlinge vereniging, met de gevolgen of uitwerkingen daarvan.

19.2

De Naam 'Jezus' en de oorsprong daarvan

De eigennamen van onze Middelaar, die in Hem – als Zijn broederen gelijk geworden – nodig waren, en die Zijn waardigheid aan ons zeer gepast verklaren, zijn in het bijzonder de twee bekende Namen 'Jezus' en 'Christus'. Ze komen ons soms wel afzonderlijk of in een omgekeerde volgorde voor (1 Tim. 1:15; 2:5; Hebr. 3:1), maar doorgaans worden ze in deze volgorde samengevoegd.

Hieruit nemen de godgeleerden aanleiding om de Middelaar aan te merken als een Zaligmaker: eerst van de Joden, en daarna ook van de heidenen, aangezien de voornaam Hebreeuws en de toenaam Grieks is.

De Naam 'Jezus' is niet van Griekse herkomst, hoewel de ouden door middel van Griekse woordspelingen er een zeer gepaste betekenis van 'Gezant' of 'Geneesmeester' – die misschien overeenkomt met de naam 'Jason' – aan hebben gegeven.

De Naam 'Jezus' is zeker van het Hebreeuws af te leiden, en wel van een woord (*yašān*) dat 'behouden' of 'zalig maken' betekent. Van dit woord wordt gemaakt:

1. Eerst op een gewone wijze 'Jehosua' of 'Josua', dat is: Zaligmaker.
2. Daarna in het Chaldeeus en Syrisch 'Jesua' of afgekort 'Jesu'. Dit woord misbruiken de hedendaagse Joden kwaadaardig voor hun kabbalistische godslastering en vervloeking van onze Heiland, door een dwaze letterspeling.

3. Ten slotte in het Grieks 'Jezus', zoals blijkt uit Handelingen 7:45 en Hebreëen 4:8, waar deze Naam in plaats van 'Jozua' gesteld wordt. De Latijnen maken er ook 'Iesus' van, en de jezuieten hun drie gebruikelijke letters 'IHS'.

Dus zijn alle verdere gissingen over deze Naam tevergeefs. Volgens zulke gissingen zou hij uit twee verschillende woorden samengesteld zijn en betekenen:

- Of 'de Heere de Man', en dus Christus' twee naturen.
- Of 'des Heeren Aanroeper', en dus Zijn gelovige toevlucht tot de Vader.
- Of 'de Heere de Zaligmaker', en dus Zijn Goddelijke natuur, evenals Zijn ambt.

Dit laatste wordt tegenwoordig ook door sommige geleerden gesteld, omdat:

- a. De Naam 'Heere' of 'Jehovah', tegelijk met de betekenis daarvan, waarlijk aan Christus toekomt.
- b. De voorste letters van de Naam 'Jehovah' waarlijk worden gevonden in de naam 'Jehosua'.
- c. De naam 'Hosea' eertijds in de naam 'Jehosua' veranderd is (Num. 13:16), om zo, naar het schijnt, de verborgenheid van de Godheid van Christus uit te drukken, Wiens voorbeeld die Jozua was.

Maar wij kunnen hen hierin niet navolgen, want:

1. De engel heeft deze Naam uitgelegd zonder ons enigszins tot zo'n grote verborgenheid te leiden: '... gij zult Zijn Naam heten Jezus, want Hij zal Zijn volk zalig maken van hun zonden' (Matth. 1:21).
2. De naam 'Jozua' is, zonder enige toevoeging van 'Jehovah', op de gewone wijze alleen van het woord 'zalig maken' afkomstig.
3. Dit wortelwoord zelf gaat verloren, als men de drie eerste letters daarvan afleidt van de Naam 'Jehovah'.
4. De naamsverandering van Hosea schijnt niet te doelen op zo'n alleen in zijn Tegenbeeld [Christus] gezochte verborgenheid, maar veeleer op de verzekering van het lichamelijke heil, dat door Jozua aan het oude Israël zou worden toegebracht in hun inleiding in het land Kanaän. In die zin was hij hun behouder.

19.3

De volle kracht van de Naam 'Jezus'

Deze naam 'Jozua' of 'Jezus' is niet alleen van Hebreeuwse oorsprong, maar ook bij de Joden genoeg in gebruik geweest. Men moet het aan het bijzondere bestuur van de Goddelijke voorzienigheid toeschrijven dat (om nu niet over de Beth-Semiet uit 1 Sam. 6:14 te spreken) zowel de zoon van Nun als de zoon van Józadak (Hagg. 1:12) met deze naam genoemd zijn

geweest. Zij zijn allebei voortreffelijke voorbeelden van onze ware Jezus geweest: de eerste in Israëls inleiding in Kanaän, die de wetgever Mozes niet kon volbrengen, en de tweede in de herstelling van het volk en de tempel na de Babylonische gevangenschap.

Men mag deze Naam van onze Middelaar aanmerken als waarlijk van Hem voorzeggd, niet alleen in deze Zijn heerlijke typen, maar ook in de Schriftplaatsen waar:

1. De Heere verkondigt dat alleen Hij 'Heiland' is (Jes. 43:11).
2. De Koning van Sion beschreven wordt als een 'Behoudene'¹, 'Heiland' of 'Heilzame' (Zach. 9:9).
3. Dezelfde zaak nog uitvoeriger van Hem getuigd wordt:
 - '... die God is onze Zaligheid. Sela. Die God is ons een God van volkomen zaligheid; en bij den HEERE, den Heere, zijn uitkomsten tegen den dood' (Ps. 68:20-21).
 - 'Zie, Deze is onze God; wij hebben Hem verwacht, en Hij zal ons zalig maken; Deze is de HEERE, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn zaligheid' (Jes. 25:9).

Vóór Zijn geboorte heeft God door de engel zeker voorgeschreven om de Naam 'JEZUS' aan Hem te geven (Matth. 1:21; Luk. 1:31). Hij is op de gewone wijze aan Hem gegeven bij de besnijdenis (Luk. 2:21), waarin door de bloedstorting Zijn werk van het aldus zalig maken van de uitverkorenen direct al aangevangen en betoond is.

Daarom komt deze naam op een veel voortreffelijker manier aan de Middelaar toe dan aan alle andere mensen. Niet alleen wegens de voorafgaande naamgeving door God, maar ook wegens de volkomen waarheid van de door de Naam betekende zaak in Hem. Want Jezus is de hoogste, enigste en volmaaktste Oorzaak van een zekere en volle zaligheid voor al Zijn uitverkorenen – door wegneming van het hoogste kwaad en toebrenging van het grootste Goed – die niet alleen verkregen is door Zijn verdiensten, maar ook toegepast zal worden door de kracht van Zijn Geest:

- 'Zie, God is mijn Heil, ik zal vertrouwen en niet vrezen; want de HEERE HEERE is mijn Sterkte en Psalm, en Hij is mij tot Heil geworden. En gijlieden zult water scheppen met vreugde uit de fonteynen des heils' (Jes. 12:2-3).
- 'Want mijn ogen hebben Uw Zaligheid gezien' (Luk. 2:30; zie ook Joh. 14:6; Hand. 4:12; Ef. 5:23).

Het misbruik van de Naam 'Jezus'

Deze grote eer van de Naam 'Jezus' wordt aan onze Heiland ontroofd door:

1. De socinianen, wanneer zij Hem alleen maar houden voor een Zaligmaker door Zijn leer en voorbeeld.

1. Zie kanttekening 42.

2. De arminianen, wanneer zij de verkrijging van de zaligheid van haar daadwerkelijke toepassing afzonderen, die volgens hun hypothesen altijd tot het einde toe onzeker blijft.
3. De roomsen, die het werk van de zaligheid in alle opzichten tussen de Middelaar en de mens zelf, ja, ook andere mensen en engelen, verdelen. We zullen nu niet spreken over de naam 'jezuieten', die dit gezelschap zich geheel verkeerd aanmatigt, of over de zogenoemde 'afgebeelde Jezus', die de minorieten in hun Franciscus [van Assisi] vinden.

Verder kan men nog opmerken op welk een bijgelovige wijze de behoorlijke eer van deze Naam van de Persoon op de uiterlijke letters wordt overgebracht:

- a. Door sommige roomsen. Nadat de Naam 'Jezus' door middel van een zekere ceremonie is opgeschreven, hangen ze die als een voorbehoudend of afwendend middel voor veel kwade dingen aan hun hals of huis op. Of ze schrijven aan het uitspreken van de Naam 'Jezus', als waardiger dan de Naam 'Jehovah' zelf, een soort toverkracht toe.
- b. Door de roomsen en de lutheranen in het algemeen. Zij bewijzen een uiterlijke eer aan deze Naam, zowel wanneer die uitgesproken als wanneer die opgeschreven wordt.

Dit doen ze onder voorwendsel van:

1. Vooral Filippenzen 2:10 en 11: 'Opdat in den Naam van Jezus zich zou buigen alle knie dergenen die in den hemel, en die op de aarde, en die onder de aarde zijn, en alle tong zou belijden ...'
Antwoord. Het is duidelijk dat onder 'de Naam' de Persoon van Christus met en in Zijn hoogste geopenbaarde en erkende waardigheid verstaan wordt, ook door vergelijking met vers 9: 'Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is', en met Jesaja 45:23: 'Ik heb gezworen bij Mijzelven, ... dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren.' Deze Persoon kan daar in de spreekwijze 'in de Naam van Jezus' worden beschouwd als het hoogste Voorwerp van de kniebuiging, óf als Degene door Wie men voor de Vader zijn knie buigt.
2. De wonderwerken die in de Naam van Jezus hebben plaatsgevonden (Hand. 3:6; 4:10; 16:18; 19:13).
Antwoord. Daarin moet men opnieuw niet zien op dat woord 'Naam', maar op het bevel van Jezus en het geloof in Hem.

19.4

De betekenis en het algemene gebruik van de Naam 'Christus'

De andere Naam 'Christus' is Grieks, en betekent hetzelfde als de Hebreeuwse 'Mashiach' of 'Messias', namelijk een 'Gezalfde' (Joh. 1:42; 4:25). Deze Naam

hebben de heidenen – door een soort spotternij, door onkunde van zijn oorsprong, of door onterechte vermenging van twee in klank erg overeenkomende Griekse letters – uitgesproken als ‘Chrestus’, dat in het Grieks ‘Goedertierene’ of ‘Weldadige’ betekent. Dit hebben de christenen vanouds met recht tegen de heidenen opgemerkt.

De naam ‘Christus’ of ‘Messías’ is eertijds gemeenschappelijk geweest aan alle ‘gezalfdén’:

1. De profeten, volgens:
 - a. Deze Schriftplaats, met voorbijgaan van andere bewijzen: ‘Tast Mijn gezalfdén niet aan, en doet Mijn profeten geen kwaad’ (Ps. 105:15), waar het ene woord het andere verklaart.
 - b. Het voorbeeld van Elísa, wiens zalving (evenals de zalving van de twee genoemde koningen) aan Elía wordt bevolen: ‘...; en Elísa, den zoon van Safat, van Abel-Mehóla, zult gij ten profeet zalven in uw plaats’ (1 Kon. 19:16). Dit is ongetwijfeld uitgevoerd door Elía, als een getrouw dienstknecht van de HEERE, hoewel het niet zo uitdrukkelijk wordt verteld als het werpen van Elía’s mantel op hem (vers 19), of de zalving van Jehu die daarna op bevel van Elísa heeft plaatsgevonden (2 Kon. 9:1-3).
Dat de profeten gezalfd werden, wordt door sommigen uit de ouden en de roomsen, ja, ook de onzen tegenwoordig ten onrechte ontkend. Zij willen het zalven bij de profeten niet zo letterlijk verstaan als bij de koningen, maar figuurlijk van een bekendmaking en voorbereiding tot het profetische ambt op een andere wijze. Maar die zou dan veel te sterk door ‘zalving’ zijn uitgedrukt, als de zalving nooit bij de profeten heeft plaatsgevonden.
2. De priesters, volgens het uitgebreide bevel in Exodus 30:30 e.v., en veel andere Schriftplaatsen (Lev. 6:22; Ps. 133:2).
Deze zalving beperken de Joden echter tot de tijd van de eerste tempel, tot de hogepriesters na Aäron, tot de eerste zonen van Aäron en tot de priesters die ten oorlog gezalfd werden (Deut. 20:2).
3. De koningen, zoals te zien is in Saul, David, Sálomo en anderen. Daarom dragen de koningen in het algemeen de naam ‘gezalfdén’, ook de heidense Kores of Cyrus (Jes. 45:1), hoewel de Joden deze zalving opnieuw beperken tot degenen die als eerste in hun geslacht de koninklijke troon beklommen, of die mededingers naar de kroon hadden. Bovendien staan zij aan de koningen van Juda, boven die van Israëel, de heilige zalfolie van Mozes en de zalving daarmee uit een hoorn toe, die zij voor een zinnebeeld van een grotere duurzaamheid van het rijk houden, meer dan een kruik.

19.5

De krachtige toepassing van de Naam 'Christus' op onze Middelaar

De Naam 'Messías', 'Christus' of 'Gezalfde' wordt aan de Middelaar Jezus gegeven in:

1. De profetische voorzeggingen:
 - 'De HEERE zal de einden der aarde richten, en zal Zijn Koning sterkte geven en den hoorn Zijns Gezalfden verhogen' (1 Sam. 2:10).
 - 'De koningen der aarde stellen zich op, en de vorsten beraadslagen tezamen, tegen den HEERE en tegen Zijn Gezalfde, ...' (Ps. 2:2).
 - '..., tot op Messías, den Vorst, ... En na die twee en zestig weken zal de Messías uitgeroeid worden, ...' (Dan. 9:25-26).
2. Het algemene gebruik van deze Naam door de gelovigen, dat daaraan ontleend wordt:
 - '..., uit welken geboren is JEZUS, gezegd Christus' (Matth. 1:16).
 - 'Wij hebben gevonden den Messías, hetwelk is, overgezet zijnde, de Christus' (Joh. 1:42).

En dat terecht, want in Hem komt samen:

- a. Het drieërlei ambt, waarvoor de zalving eertijds gebruikt is (wat we zojuist gezegd hebben), en waarover nog gehandeld zal worden (hoofdstuk 20).
- b. De ware zalving tot dit drieërlei ambt (Ps. 2:6; Jes. 61:1):
 - (1) Van eeuwigheid door een Goddelijke predestinatie daartoe: 'Ik ben van eeuwigheid af gezalfd geweest' (Spr. 8:23).
 - (2) In de tijd, door een voldoende verklaring daarvan, die in verschillende manieren en trappen heeft plaatsgevonden:
 - Eertijds in de evangelische beloften.
 - Daarna in Zijn geboorte, in de hemelse bekendmaking van Hem bij de Doop en op de heilige berg, in Zijn zware en voor de Messías passende lijden, en in alle daarop gevolgde heerlijkheid.
 - Ook door de uitstorting van de bekwaammakende gaven van de Geest op Hem naar Zijn menselijke natuur, die terecht met olie vergeleken worden en door de olie zijn afgebeeld wegens haar voortreffelijkheid en haar doordringende, verzachtende, versterkende, verheugende en verdere veelvuldige kracht (Ps. 45:8; Joh. 3:34): 'Belangende Jezus van Nazareth, hoe Hem God gezalfd heeft met den Heiligen Geest en met kracht' (Hand. 10:38).

Deze zalving in de tijd is wel zeer overvloedig geweest, maar moet echter als eindig en bepaald worden aangemerkt. Daarom heeft ze ook bij trappen plaatsgevonden, in Zijn geboorte, in Zijn opgroeien (Luk. 2:52), in Zijn doop (Matth. 3:16), en allermeeest in Zijn verhoging aan des Vaders rechterhand (Ps. 68:19; vgl. Ef. 4:8). Hiermee wordt de driemaal plaatsgevonden zalving van David doorgaans vergeleken (1 Sam. 16:13; 2 Sam. 2:4; 5:3).

De naam 'christen'

De Naam 'Christus' wordt niet tekortgedaan door de naam 'christenen', die de gelovige discipelen van de eerste tijd af – eerst te Antiochië, zonder enig daaruit volgend voorrecht van die stad of van Petrus, zoals de roomsen dromen – gekregen en daarna overal behouden hebben (Hand. 11:26; 26:18; 1 Petr. 4:16). Ze dragen deze naam terecht:

1. Omdat zij tot Christus behoren, als leerlingen, onderdanen, knechten, kinderen, broeders, lidmaten, ja, echtgenote.
2. Om hun aandeel in de nuttige en heerlijke zalving van Christus (Ps. 45:8; 2 Kor. 1:21): 'Doch gij hebt de zalving van den Heilige, ...' 'En de zalving die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u' (1 Joh. 2:20,27).
3. Om hun geestelijke deelgenootschap aan Christus' drieërlei ambt (Joël 2:28-29).
 - 'Maar gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk; ...' (1 Petr. 2:9).
 - 'En Die ons gemaakt heeft tot koningen en priesters Gode en Zijn Vader' (Openb. 1:6).

Deze dingen worden elders tot geestelijke oefening verder uitgewerkt en benadrukt.

Het misbruik van de Naam 'Christus'

Deze heerlijke Naam van onze Heiland wordt in alle opzichten benadeeld door:

1. De socinianen, die in werkelijkheid Christus van Zijn ambten, hetzij de meeste of allemaal, beroven.
2. De roomsen, die deze Naam naast de zalving daartoe ook aan andere schepselen toeschrijven.
3. Alle scheurmakers, die – evenals de verschillende monnikorden onder de roomsen – andere menselijke namen voor zichzelf aannemen, tegen Paulus' verbod en krachtige redenering (1 Kor. 1:12 e.v.; 3:4).

19.6**Andere Namen van de Middelaar**

Boven deze twee eigennamen vinden wij meer andere Namen die bij de profeten aan de Messías worden toegeschreven, zoals:

- 'IMMANUËL', of: 'God met ons' (Jes. 7:14).
- 'Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vredevorst' (Jes. 9:5).
- 'Rechtvaardige Spruite' en 'de HEERE ONZE GERECHTIGHEID' (Jer. 23:5-6).
- 'David' (Jer. 30:9).

De Joden voegen hier nog aan toe, in een allegorische uitleg van sommige Schriftplaatsen: Jinnon ('Zoon' of 'Voortplanting'), Chanina ('Genadige'), Menahem ('Trooster'), Chevara ('de Melaatse'), enz.

Door al deze Namen wordt niet zozeer een eigennaam van de Messias te kennen gegeven, als wel aangewezen hoedanig een Hij daadwerkelijk zijn en Zichzelf betonen zou te zijn, en waarvoor Hij bij anderen erkend zou worden.

In het Evangelie worden aan onze Jezus nog andere namen van Zijn geboorte en afkomst gegeven, zoals:

1. 'Galileeër.' Deze naam is Hem wegens Zijn opvoeding en eerste openbaring in die landstreek met verachting gegeven (Matth. 26:69), en dus ook aan Zijn discipelen, die daar meest geboren waren, toegekend (Mark. 14:70; Hand. 2:7). De vroege christenen vermelden, als een verhaal van hun tijd, dat de afvallige keizer Julianus op zijn sterfbed nog zijn haat tegen de overwinnende Jezus met deze naam geuit heeft. Dit verzwijgen de heidenen echter, of ze spreken het tegen.

2. 'Nazaréner' of 'Nazireeër' (Mark. 1:24; Joh. 19:19; Hand. 2:22; 22:8). Deze naam heeft zijn oorsprong gehad van Zijn woonplaats Nazareth, een geringe plaats in Galiléa, en was tegelijk voorzeggd door de profeten (Matth. 2:23).

Deze voorzegging heeft plaatsgevonden:

a. Niet in een of andere tekst van de profeten, die tegenwoordig verloren is, zoals de roomsen met sommige kerkleraars willen. Want de spreekwijze van Matthéüs vereist niet dat hij één profeet voor ogen heeft.

b. Niet in Ezechiël 17:22, waar over de 'planting' van de Messias 'op een hogen en verheven berg' gesproken wordt, aangezien Nazareth op zo'n berg gebouwd lijkt te zijn geweest (Luk. 4:29). Want daar wordt van geen letterlijke berg gesproken, maar op een zinnebeeldige wijze wordt daar het Joodse volk en land, óf de kerk in het algemeen bedoeld, waarin de verheerlijkte Jezus na Zijn dood door de prediking van het Evangelie zou opschieten tot een wonderbaar grote hoogte

c. Niet in Jeremía 31:6, alsof daar in de naam 'hoeders op Efraïms bebergte', door het Hebreeuwse woord *notserim*, gezinspeeld wordt op de naam 'Nazaréner', die aan de christenen met verachting gegeven wordt vanwege hun aankleven van Jezus. Dit is aan alle kanten veel te vergezocht.

d. Maar veeleer in andere Schriftplaatsen waarin een naam van dezelfde klank gegeven wordt aan:

- De voorbeelden van de Messías, zoals:
 - Jozef, 'de afgezonderde [of: nazireeër] zijner broederen' (Gen. 49:26).
 - Simson, 'een nazireeër Gods, van moeders buik af' (Richt. 13:5).
 - De andere 'nazireeërs', die dat door geloften waren (Num. 6:2).
 - Christus Zelf, die aldus misschien een 'Mensenhoeder' of *Notser* heet (Job 7:20), en zeker een 'Scheut' of *Netser* (Jes. 11:1).
 - e. En nog meer in de Schriftplaatsen waarin de zaak voorkomt die door deze naam 'Nazaréner' wordt betekend, namelijk Zijn bijzondere voortreffelijkheid, Zijn heilige afzondering, Zijn meeste verblijf in Galiléa bij de geringen (Jes. 8:23; 9:1; Zach. 12:7), of allermeeft Zijn uitspruiting, ook onder de naam 'Spruit' zelf (Jes. 4:2; Jer. 23:5; Zach. 3:8; 6:12). Deze naam 'Nazaréner' is wegens zijn verachtelijkheid overgegaan tot alle christenen (Hand. 24:5; vgl. Joh. 1:47; 7:52), maar naderhand in het bijzonder toegeschreven aan die kettters onder de christenen die teveel naar het Jodendom overhielden.
3. 'De Zone Davids' (Matth. 1:1; 9:27; 21:9,15). Want het was openlijk bekend dat de Messías uit Davids geslacht moest voortkomen, zoals Jezus daaruit ook voortgekomen ís (Matth. 22:42), en dat Hij Davids belangrijkste Rijksopvolger en Hersteller zou zijn.
4. 'De Zoon van Jozef' en 'de Zoon des timmermans' (Joh. 6:42; Matth. 13:55;). Deze namen zien op het niet universele, maar algemenere gevoelen van de Joden aangaande Hem (Luk. 13:23). Hiertoe behoort ook de naam 'Ben Stada' of 'de zoon van de overspeelster' in de Joodse Talmoed. Het is duidelijk dat de Joden onze Jezus daarmee hebben willen aanduiden, hóe zij, evenals sommige christenen, dit in recentere tijden ook mogen ontkennen. Want dit blijkt uit:
- a. De bekende lastering van de Joden over Christus als een onwettige zoon.
 - b. De naam 'Maria' die zij aan de moeder van die Ben Stada geven, waarbij ze tegelijk haar uiterlijke geringheid noemen.
 - c. De vermelding van 'Pandira', welke bijnaam de vroege christenen aan de voorouders van Maria of Jozef geven.
 - d. Alles wat verder van deze Ben Stada wordt getuigd, dat Hij het volk zou hebben verleid, in tovenarij zeer ervaren zou zijn geweest, op paasavond zou zijn opgehangen, enz.
- Hiertegen voert men tevergeefs aan dat sommige verdere zaken en omstandigheden niet met het Evangelie en ook onderling niet al te goed overeenkomen, want dat kan men toeschrijven aan de onkunde, de kwaadwilligheid of de burgerlijke voorzichtigheid van de Joden.

Handboek Dogmatiek

Het merg der christelijke godgeleerdheid

Dit 'Handboek Dogmatiek' is een gedegen naslagwerk voor de belangrijkste kernzaken die de christelijke geloofsleer betreffen. Vele generaties gereformeerde theologiestudenten zijn door dit werk gevormd, want het is eeuwenlang aan verschillende universiteiten gebruikt voor het onderwijs in de dogmatiek. Zorgvuldige hertaling heeft geresulteerd in een goed leesbare en toegankelijke tekst. Kortom, een compleet handboek van de geloofsleer voor iedereen die zich wil funderen op de Schriftuurlijke leer van onze vadersen.

9 789055 518340 >